Fylkesmannen i Oppland

Landbrukskontoret på Hadeland
postmottak@gran.kommune.no

Deres referanse		Dato 28.05.2018
Vår referanse	2018/3072-1 433.52 HKL	
Saksbehandler	Harald Klæbo, tlf. 61 26 60 56	
Avdeling	Miljøvernavdelingen	

Iverksettelse av skadefellingstillatelse på en ulv - Jevnaker, Lunner, Gran, Hole og Ringerike kommuner

Viser til søknad fra Landbrukskontoret på Hadeland fremsatt muntlig på telefon ved Kjersti Andresen kl 0630 den 27. mai om skadefellingsløyve på ulv. Fylkesmannen ga samtidig, i samråd med Fylkesmannen i Buskerud, muntlig fellingstillatelse på én ulv i kommunene Gran, Jevnaker, Lunner, Ringerike og Hole.

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3, gir Fylkesmannen i Oppland Landbrukskontoret på Hadeland (Gran, Lunner, Jevnaker) skadefellingsløyve på én ulv fra 27. mai kl 0630 til fredag 1. juni kl 1200. Fellingsleder på Hadeland får ansvaret for å lede gjennomføringen av fellingsforsøket, men i samarbeid med fellingslag i Hole og Ringerike. Nærmere vilkår følger av dette brevet.

Bakgrunn
3 lam ble påvist tatt av ulv nord for Øyangen i Nordmarka i grenseområdene mellom Jevnaker og Hole kommuner på kvelden den 28. mai 2018. Fylkesmannen informerte kommunen og det ble straks søkt om skadefelling. I samråd med Fylkesmannen i Buskerud ble det iverksatt skadefellingstillatelse i kort tid etter.

Lovgrunnlaget
Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens Mangfold (naturmangfoldloven) § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3.

Naturmangfoldloven § 1 (formål):
"Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur."

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):
«Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,
c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,
d) (…)
Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(…)»

Rovviltforskriften § 1 (formål):
"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter."

Rovviltforskriften § 9 (Fylkesmannen sin myndighet til å iverksette betinget skadefelling):
"Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til
a. områdets betydning som beitemark
b. skadenes omfang og utvikling
c. potensialet for fremtidige skader
d. muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, metoder for felling og utbetaling av fellingsvederlag og/eller dekning av påløpte utgifter med unntak av lønn mv. i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35."

I perioden 16. februar til 31. mai er myndigheten til å fatte vedtak om skadefelling tillagt Miljødirektoratet jf. rovviltforskriftens § 7 jf. § 13. Miljødirektoratet har i vedtak av 30. april 2018 delegert denne myndigheten til fylkesmennene for perioden 2. - 31. mai for områdene utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv og et nærmere avgrenset område i Stor-Elvdal, Rendalen og Engerdal kommuner i Hedmark. Samlet kvote for hele landet er 5 dyr.

Bestandsstatus for ulv
Rovdata publiserte en foreløpig statusrapport for ulv i Norge 8. mars 2018. Rapporten viser til at det i perioden 1. oktober 2017 – 5. mars 2018 er dokumentert totalt 108 - 110 ulver i Norge, og per 31. mars var det i Sverige påvist 314 individer (foreløpig rapport pr. 13. april 2018). Minst 70 – 72 av ulvene har helnorsk tilhold og minst 38 individer hadde tilhold på begge sider av riksgrensen. Det er foreløpig påvist yngling (valpekull født i 2017) i 13 ulverevir som berører Norge og 33 som berører Sverige, hvorav 8 i helnorske, 28 helsvenske og 5 i grenserevir. Etter deling mellom Norge og Sverige er foreløpig bestandsstatus i Norge 10,5 ynglinger.

Døde ulver i løpet av overvåkingsperioden 1. oktober 2017 til og med 31. mars 2018 trekkes fra disse tallene. Etter 1. oktober er det registrert 76 døde ulver i Skandinavia, hvorav 28 i Norge og 48 i Sverige. Av de døde ulvene i Norge kom 19 fra Osdalen eller Julussa-revirene. Endelig bestandsstatusrapport for ulv i Skandinavia i 2017/2018 vil foreligge juni 2018.

Utenfor ulvesonen er det etter 1. april påvist minst én enslig ulv (Tynset kommune), samt en forvaltningsmerket ulv fra Slettåsreviret, begge i Hedmark fylke. Den forvaltningsmerkede ulven har

senere gått tilbake inn i ulvesonen. Det ble påvist en ulv i Nannestad den 11. mai, og det ble iverksatt fellingstillatelse på denne av Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Omfanget av ulveskader utgjør ca. 7 % av det totale skadeomfanget på sau som er erstattet som tatt av rovvilt de siste ti årene, men er høyere i områder tilgrensende ulvesonen. I beitesesongen 2017 utgjorte ulveskader 26 % av tapet i Hedmark, og skadene var i all hovedsak utenfor ulvesonen.

I 2017 utgjorde erstattet tap til ulv 28% av det totale erstatningsoppfanget i Oppland. 900 sau av total 3200 ble erstattet som tap til ulv. Dette var en høy andel sammenlignet med tidligere år, det har vært en økende tendens i tap av sau på beite til ulv i Oppland de senere år.

Andelen ulveskader på tamrein har ligget på ca. 0,3 % i samme periode. Hoveddelene av tapet skjer utenfor ulvesonen og det er streifende ulv som forårsaker det meste av tapet.

Det har årlig blitt felt ulver på skadefelling i Norge og de siste årene har omfanget vært mellom 5-9 individer per fellingssår (1. april til og med 31. mars). Skadefelling utgjør en liten andel av den kjente dødeligheten for ulv i Norge. Skadefelling i Norge i nåværende omfang ser ikke ut å ha vært til hinder for en økende bestandsstørrelse i Norge.

Fylkesmannens vurdering

Generelt
Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene opptrer i levedyktige bestander i deres naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf § 14. En slik avveiing skal ikke føre til at målet i § 5 blir fraveket, men at tiltaket vil kunne føre til at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Dette er konkretisert nærmere gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom forvaltningsplanen for rovvilt i region 3.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Fylkesmannen har benyttet eksisterende kunnskap om ulv i behandlingen av saken, jf. § 8 og bestandsvurderinger som er gjengitt ovenfor.

Gjennom statusrapporter og annen informasjon fra overvåkingen og det skandinaviske ulveprosjektet (Skandulv) er det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som ulvebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Undersøkelser fra Skandinavia viser at ulovlig jakt er en vesentlig faktor som påvirker den samlede belastningen på ulvebestanden. Det registreres også noe sykdom på ulv og avgang ved påkjørsler. I tillegg blir bestanden påvirket av den høye graden av innavl i bestanden, skadefellinger og lisensfellinger.

Det er ikke mål om å ha ynglende ulv i Oppland. Ut fra punkt 2.2.19 i rovviltforliket skal soneinndelingen forvaltes tydelig. Dette betyr at det skal være en lav terskel for å gi fellingstillatelse på ulv her dersom det oppstår akutte skadesituasjoner. Terskelen for å gi tillatelse til felling av genetisk verdfulle dyr skal være høyere enn for andre individ. Det er samtidig ikke en null-toleranse for ulv utenfor ulvesonen. Dette er også presisert i brev av 25. august 2011 fra Miljøverndepartementet til rovviltnemndene, Fylkesmennene og direktoratet, der det går fram at punkt 2.2.19 i rovviltforliket ikke kan forståes slik at ethvert rovdyr som er i et prioritert beiteområde for husdyr eller kalvingsområde for tamrein omgående skal felles. Det må i hvert enkelt tilfelle gjøres en konkret vurdering av potensialet for skade, og dette vil variere ut fra tid på året og om rovdyret er fast etablert eller på vandring. I forhold til rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav a vil Fylkesmannen karakterisere det aktuelle området som et viktig beiteområde for sau, jf. også forvaltningsplanen for rovvilt i Oppland/region 3.

Den pågående situasjonen
Det er nå startet slipp av sau på utmark i området. løpet av få uker vil det slippes et stort antall dyr på beite i området, og skadepotensialet vil være svært stort om en ulv fortsatt har tilhold i området. Det er erfaringsmessig også svært vanskelig å felle ulv på barmark. Fylkesmannen anser det ikke hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre andre forebyggende tiltak som i tilstrekkelig grad kan forhindre skade, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav d. Det kan være aktuelt med forsinket slipp en kortere periode, men en ulv som først har kommet så langt vest og inn i Oppland/Buskerud vil ut fra dens raske bevegelsesmønster representere en betydelig skaderisiko et annet sted med husdyr på beite.

Fylkesmannen har vurdert den samlede belastninga som ulvebestanden er og vil bli utsatt for, og mener at vedtaket ikke er i strid med prinsippet i § 10 i naturmangfoldloven. Ut fra ovennevnte vurderer vi at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig. Vi har pr. i dag ikke kunnskap om den genetiske verdien til denne ulven. Vi kan derfor ikke legge avgjørende vekt på risikoen for å felle en ulv med verdifullt arvemateriale sett i forhold til risikoen for skade på sau på innmark i dette tilfellet. Vi har således lagt liten vekt på føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9. Etter vår vurdering er § 11 ikke relevant her, og vi legger til grunn at Stortinget gjennom vedtaket om forvaltningsområde for ynglende ulv har tatt de hensyn som senere er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Forsøk på avklaring av ulvens DNA-status
SNO har i sin instruks fått føringer om å gjøre ekstra søk etter DNA (hår og skit) fra ulv. Dersom slike funn blir gjort skal dette sendes umiddelbart til Rovdata for prioritert analyse. Medlemmene i fellingslaget skal også samle DNA dersom det blir gjort funn i løpet av skadefellingsforsøket jf vilkår 10 nedenfor.

Konklusjon

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3, gir Fylkesmannen i Oppland Landbrukskontoret på Hadeland (Gran, Lunner, Jevnaker) skadefellingsløyve på én ulv fra 27. mai kl 0630 til fredag 1. juni kl 1200. Fellingsleder på Hadeland får ansvaret for å lede gjennomføringen av fellingsforsøket, men i samarbeid med fellingslag i Hole og Ringerike. Nærmere vilkår følger av dette brevet.

Det knyttes følgende vilkår til skadefellingstillatelsen:

1. Tillatt område for skadefelling er Jevnaker, Gran, Lunner, Ringerike og Hole kommuner.

2. Fellingstillatelsen gjelder felling av én – 1 – ulv i tidsrommet lørdag **27. mai kl. 0630 til 1. juni 12:00.**

3. Tillatelsen gis til Landbrukskontoret på Hadeland (Jevnaker, Lunner og Gran kommuner) som er ansvarlig for administrasjon av skadefellingsinnsatsen. Det forutsettes at skadefellingsleder i Gran som leder skadefellingsforsøket har nær kontakt med fellingslagene i Hole og Ringerike for koordinert innsats.

4. Det skal kun benyttes våpen og ammunisjon som tilfredsstiller kravene til jakt på ulv, jf. *Forskrift av 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst*. Av denne følger at hagle ikke er tillatt brukt.

5. Kun personer som er oppnevnt til kommunale skadefellingslag kan delta i skadefellingsforsøket. Kommunene skal sende en oversikt over deltakerne i skadefellingslaget til Fylkesmannen i sitt fylke, dersom dette ikke er gjort tidligere i år. Dersom det blir endringer, må Fylkesmannen ha skriftlig beskjed om dette. Alle medlemmer av fellingslaget som deltar i fellingsforsøket skal ha kopi av dette brevet og være kjent med vilkårene for fellingstillatelsen, samt de generelle gjeldende bestemmelsene i rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.

6. Deltakere i fellingslaget skal ha avlagt skyteprøve for bruk av rifle senest i 2017. Deltakerne i fellingslaget skal være registrert som lisensjegere, jf. Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, av 22.3.2002 nr. 313, §§ 13 og 14. Deltakerne på fellingsforsøket – jegere og hundeførere – skal ikke være siktet eller under etterforskning, dømt eller ilagt forelegg for brudd på naturmangfoldloven, viltloven eller våpenloven, eller forskrifter hjemlet i disse.

7. Fylkesmannen og Statens naturoppsyn skal **umiddelbart** underrettes om alle tilfeller hvor dyr påskytes, såres eller felles. Dersom dyr blir skadeskutt plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Skytter plikter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på skadefelling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.

8. Ansvarlig fellingsleder kan, dersom det vurderes som aktuelt, selv ta kontakt med SNO for eventuell bistand. Slik bistand kan bestå av for eksempel kompetanseoppbygging/ opplæringstiltak. SNO vil vurdere eventuelle henvendelser bl.a. med bakgrunn i egen kapasitet.

9. Ansvarlig fellingsleder skal rapportere **en gang pr. døgn** om fellingsforsøket til Fylkesmannen i Oppland, på telefon 61 26 60 00 eller 977 37 223. **Dersom det blir gjort observasjoner av ulv eller avdekkes skader, skal Fylkesmannen varsles oftere så vidt det er praktisk gjennomførtbart.**

10. Dersom medlemmer i fellingslagene finner DNA (hår/skit) av ulv skal dette umiddelbart leveres SNO for videre prioritert analyse hos Rovdata.

11. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelse gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

12. Ulv felt i medhold av denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr eller deler av dyret (inkl. hår og blod) uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Etter § 16 i Forskrift om forvaltning av rovvilt, skal jeger fremvise felt dyr for SNO for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra SNO, politi eller Fylkesmannen.

13. I henhold til rovviltforskriften § 9a kan deltakere fra kommunale fellingslag få godtgjøring knyttet til fellingsforsøket. Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket skal gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Fylkesmannen setter en økonomisk ramme på kr **40 000,-** til dette skadefellingsforsøket. Rammen skal dekke innsats i alle de omfattede kommunene på Opplandsiden, og vi ber kommunene koordinere dette seg i mellom. Det gis tilsagn om kr. **10 000,-** til dokumenterte utgifter i samband med fellingsforsøket (kjøring/bompenger etc., ikke lønn).

    Fellingslagene i Ringerike og Hole vil få en egen ramme for godtgjørelse fra Fylkesmannen i Buskerud.

I tillegg til fastsatt maksimale døgnsats (1 600,- pr døgn), skal kommunene også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette skal kommunen dekke innenfor den nevnte rammen fra Fylkesmannen. Rammen er å betrakte som endelig for den perioden tillatelsen varer. Dersom ulven fortsetter å bli værende i områdene tillatelsen er gitt for, kan Fylkesmannen øke rammen, forutsatt at innsatsen skjer på en hensiktsmessig og mest mulig kostnadseffektiv måte. Kommunen må ta kontakt med Fylkesmannen i forkant av økt innsats dersom de mener det er ekstraordinære omstendigheter som gjør at rammen bør økes. Kommunen må sørge for at deltakerne i fellingslaget fører bl.a. timelister og oversikt over antall kjørte kilometer. **Kommunene skal sende sin fellingslogg, med detaljert oversikt over utgifter knyttet til fellingsforsøket til Fylkesmannen i Oppland innen tre dager etter endt fellingsforsøk.**

14. Fylkesmannen kan til enhver tid endre ett eller flere av vilkårene, eller inndra fellingstillatelsen.

Fylkesmannen har tilgang på flaggliner og viltkameraer som evt. kan lånes ut til kommunen etter nærmere avtale.

Dersom det skal benyttes løs på drevet halsende hund i skadefellingsforsøket, må det søkes Fylkesmannen om dette.

Klagerett
Fylkesmannen viser til at vedtaket er et enkeltvedtak som kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningsloven (Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker, av 10.februar 1967, kapittel VI. Klagefristen er **tre – 3 – uker** fra mottakelsen av dette brev. Eventuell klage på vedtaket skal adresseres til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen.

Med hilsen

Steinar Fossum e.f.
underdirektør

Harald Klæbo
Seniorrådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til:
Fylkesmannen i Buskerud; fmbupost@fylkesmannen.no
Ringerike kommune; postmottak@ringerike.kommune.no
Hole kommune; postmottak@hole.kommune.no
Miljødirektoratet; postiljodir.no